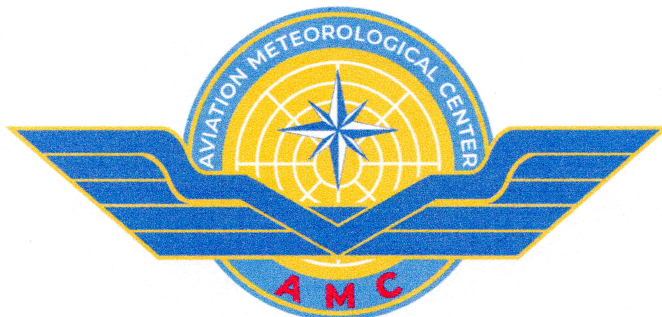

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР

ХЯНАЛТТАЙ
№...01...

НИСЛЭГИЙН ЦАГ УУРЫН ТӨВ

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАР

НЦУТ-АЗ-01:2026

НЦУТ-ийн гэрчилгээний дугаар

№ 174-01

Байгууллагын хаяг

*Хаяг: 17120 Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, Буянт-Ухаа,
Шуудангийн хайрцаг – 34*

Утас: (976) 7128-5024

Факс: (976) 7004-9869

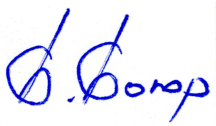
Цахим шуудан: amc@namem.gov.mn

Улаанбаатар хот

БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ХУУДАС

Энэхүү хуудас нь “ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАР”-ын хамт хүчин төгөлдөр байна.

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАР

Боловсруулсан	Хянасан	Баталсан
1	2	3
Албан тушаал: Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтсийн дарга Аюулгүй байдал, чанарын хяналтын ахлах мэргэжилтэн Нэр: Б.Болормаа Гарын үсэг: Д.Ганбат Гарын үсэг: Ц.Бадамханд Гарын үсэг: Огноо: 2026.01.26	Албан тушаал: Аюулгүй байдал, чанарын менежер Нэр: Б.Батцэцэг Гарын үсэг: Огноо: 2026.01.26	Албан тушаал: Төвийн даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Нэр: А.Батболд Гарын үсэг: Огноо: 2026.01.27

ОРШИЛ

(FOREWORD)

Монгол улсын нутаг дэвсгэрт үйлдэж буй нислэгт аюулгүй байдал хангасан цаг агаарын бодит болон урьдчилсан мэдээ, уур амьсгалын мэдээгээр үйлчлэх, мэдээлэл солилцох, хяналт тавих, зөвлөмж өгөх үндсэн чиглэлийн дагуу орон нутгийн Ус, цаг уур орчны шинжилгээний төвүүдээс үзүүлж буй нисэхийн цаг уурын үйлчилгээг Нислэгийн цаг уурын төвд төвлөрүүлж, Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллага (ОУИНБ)-ын стандарт, Иргэний нисэхийн дүрэм 174-ийн шаардлагад нийцүүлэн **“Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын ерөнхий заавар”**-ыг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон үйлчилгээний онцлогт тохирсон “Үйл ажиллагааны заавар”-ыг боловсруулан, мөрдөж ажиллана.

Нислэгийн цаг уурын төв нь дүрмийн шаардлагыг хэрэгжүүлж байгааг хянах, бататгах үүрэг хүлээсэн бөгөөд Үйл ажиллагааны зааварт байгууллагын зохион байгуулалтын бүтэц, удирдах албан тушаалтнууд, инженер техникийн ажилтнуудын үйлчилгээний ажлын цар хүрээ, мэргэжил, ур чадвар, сургалт дадлага, хангаж байгаа цаг уурын мэдээлэл, үзүүлж байгаа цаг уурын үйлчилгээ, тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны хүлээн зөвшөөрөгдөх минимум үзүүлэлт, стандарт, гүйцэтгэлийн болон чанарын минимум түвшин, түүнийг хэмжихэд шаардлагатай тестийн төхөөрөмж, систем, цаг уурын мэдээллийг гаргах шаардлагуудын талаар тусгаж холбогдох заавар, журмуудыг боловсруулсан тусгасан.

Цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээ эзэмшигч нь эрхэлж буй ажил, үйлчилгээний жагсаалт, төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой заавар журмуудад өөрчлөлт орсон тухай бүрд энэхүү зааварт өөрчлөлт оруулна.

АГУУЛГА

БАТАЛГААНЫ ХУУДАС	0
ОРШИЛ	i
АГУУЛГА	ii-iii
ЕРӨНХИЙ АГУУЛГЫН ЖАГСААЛТ	iv
НЭМЭЛТ БОЛОН ӨӨРЧЛӨЛТҮҮДИЙН БҮРТГЭЛ	v-vi
БАРИМТ БИЧГИЙН ХЯНАЛТЫН МЭДЭЭЛЭЛ	vii
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР	viii
А БҮЛЭГ	9
1.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	9
1.1 Нислэгийн цаг уурын төвийн зорилго	9
1.2 Тодорхойлолт	9
Б БҮЛЭГ	10
1.ИНД174.103. (1) ХАНГАЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОН ҮЗҮҮЛЖ БАЙГАА ҮЙЛЧИЛГЭЭ	10
1.1 Хангаж байгаа цаг уурын мэдээлэл	10
1.2 Цаг уурын мэдээний стандарт болон формат	10
1.3 Цаг уурын үйлчилгээний жагсаалт	11
2.ИНД174.103. (2) ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ МИНИМУМ ҮЗҮҮЛЭЛТ БОЛОН СТАНДАРТ	13
3.ИНД174.103. (3) ШААРДЛАГАТАЙ ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭНИЙ МИНИМУМ ӨГӨГДӨЛ	14
4. ИНД174.103. (4) БОЛОВСРУУЛАН ГАРГАХ ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОН ХАНГАЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН БОЛОН ЧАНАРЫН МИНИМУМ ТҮВШИН	15
4.1 Боловсруулан гаргах цаг уурын мэдээний чанарын минимум түвшин	15
4.2 Цаг уурын мэдээний өгөгдөл цуглуулах	17
4.3 Мэдээ, мэдээллийг түгээх, дамжуулах	17
4.4 Төвийн “Цахим хуудас”-аар мэдээлэл гаргах	19
4.5 Мэдээг хадгалах, архивлах	19
4.6 Мэдээг бичих бүдүүвч болон дамжуулах цагийн хуваарь	19
5.ИНД174.103. (5) ХЭМЖИЛТИЙН ТӨХӨӨРӨМЖ БОЛОН СИСТЕМ	20
5.1 Холбооны системийн шаардлага	20
5.2 Ажиглалтын талбайд тавигдах шаардлага	21
5.3 Ашиглаж буй тоног төхөөрөмжүүд	21
6.ИНД174.103. (6) ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЛИЙГ ГАРГАХАД ЗААВАЛ МӨРДӨХ ШААРДЛАГАТАЙ ШАЛГАЛТЫН ЖУРАМ	22
6.1 Цаг агаарын бодит болон урьдчилсан мэдээг гаргах	22
В БҮЛЭГ	23
1.ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВРЫГ ХЯНАХ, НЭМЭЛТ ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ БОЛОН ТҮГЭЭХ	23
1.1 Хяналт тавих	23
1.2 Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах	23
1.3 Түгээх	24

ХҮСНЭГТ

- Хүснэгт 1.** “OPMET” мэдээг солилцох схем
- Хүснэгт 2.** Уур амьсгалын мэдээ түгээх хуваарь
- Хүснэгт 3.** Хэмжилт, эсхүл ажиглалтын хүлцэж болох хязгаарлал
- Хүснэгт 4.** METAR, SPECI мэдээний тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал
- Хүснэгт 5.** Чингис хаан олон улсын нисэх буудалд цаг уурын тусгай мэдээ (SPECI) өгөх шалгуур үзүүлэлтүүд
- Хүснэгт 6.** Буянт-ухаа олон улсын нисэх буудалд цаг уурын тусгай мэдээ (SPECI) өгөх шалгуур үзүүлэлтүүд
- Хүснэгт 7.** TAF-д орох тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал
- Хүснэгт 8.** Урьдчилсан мэдээний чанарын минимум түвшин
- Хүснэгт 9.** SIGMET/AIRMET мэдээ, аэродромын болон салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг, тропикийн циклон, галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх мэдээнд орох тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал
- Хүснэгт 10.** Урьдчилсан мэдээ түгээх хуваарь

ХАВСРАЛТ

- Хавсралт 1.** Цаг уурын хязгаарлалт, алсын барааны харагдцыг нүдэн баримжаагаар ажиглах тэмдэгт, үүлний өндөр харьцуулан тогтоох тэмдэгт, аюулгүй бүсийн станцын жагсаалт
- Хавсралт 2.** Аж ахуйн гэрээ
- Хавсралт 3.** Ашиглаж буй тоног төхөөрөмжийн жагсаалт
- Хавсралт 4.** Хэлтэс, нэгжийн үйл ажиллагаанд хөтлөгдөх баримт бичгийн маягт
- Хавсралт 5.** Хамтран ажилладаг байгууллагуудтай байгуулсан гэрээ, харилцан ажиллагааны журмын жагсаалт
- Хавсралт 6.** Үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа эрх зүйн баримт бичгийн жагсаалт

ЕРӨНХИЙ АГУУЛГЫН ЖАГСААЛТ

Бүлэг	№	Хэсэг	Хуудас	Хэвлэл дугаар	Огноо
1	2	3	4	5	6
А	1.	ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	09	Хэвлэл 14	2026.01.26
Б	1.	ХАНГАЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОН ҮЗҮҮЛЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ	10	Хэвлэл 14	2026.01.26
	2.	ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ МИНИМУМ ҮЗҮҮЛЭЛТ БОЛОН СТАНДАРТ	13	Хэвлэл 14	2026.01.26
	3.	ШААРДЛАГАТАЙ ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭНИЙ МИНИМУМ ӨГӨГДӨЛ	14	Хэвлэл 14	2026.01.26
	4.	БОЛОВСРУУЛАН ГАРГАХ ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОН ХАНГАЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН БОЛОН ЧАНАРЫН МИНИМУМ ТҮВШИН	15	Хэвлэл 14	2026.01.26
	5.	ХЭМЖИЛТИЙН ТӨХӨӨРӨМЖ БОЛОН СИСТЕМ	20	Хэвлэл 14	2026.01.26
	6.	ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЛИЙГ ГАРГАХАД ЗААВАЛ МӨРДӨХ ШААРДЛАГАТАЙ ШАЛГАЛТЫН ЖУРАМ	22	Хэвлэл 14	2026.01.26
В	1.	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВРЫГ ХЯНАХ, НЭМЭЛТ ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ БОЛОН ТҮГЭЭХ	23	Хэвлэл 14	2026.01.26

НЭМЭЛТ БОЛОН ӨӨРЧЛӨЛТҮҮДИЙН БҮРТГЭЛ

№	Өөрчлөлт (Change number)	Өөрчлөлт оруулсан огноо (Inserted date)	Тайлбар (Comments)	Гарын үсэг (Signature)
1	2	3	4	5
1	Хэвлэл 1	2002.06 сар		Б.Ням-Од Б.Жамбаагарав
2	Хэвлэл 2	2004.06 сар		Б.Ням-Од
	Хэвлэл 3	2007.07 сар		Б.Ням-Од
3	Хэвлэл 3 Өөрчлөлт 1	2008.06.30	3-р хуудас (Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	Д.Амаржаргал
	Хэвлэл 3 Өөрчлөлт 2	2008.09.01	1-р хуудас, (Дарга, удирдах албан тушаалтан өөрчлөгдөв)	Ж.Энхболд
	Хэвлэл 4	2010.07		Ж.Энхболд
4	Хэвлэл 4 Өөрчлөлт 1	2010.12.31	3-р хуудас, (Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	Н.Баттөр
	Хэвлэл 4 Өөрчлөлт 2	2010.12.31	1-р хуудас, (Дарга, удирдах албан тушаалтан өөрчлөгдөв),	Н.Баттөр
	Хэвлэл 5	2011.10	3-р хуудас, (Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	Б.Баньдсүрэн
5	Хэвлэл 5 Өөрчлөлт 1	2011.10.20	Vii хуудас, (Дүрмийн өөрчлөлт)	Б.Баньдсүрэн
	Хэвлэл 5 Өөрчлөлт 2	2010.12.31	1-р хуудас, (Дарга, удирдах албан тушаалтан өөрчлөгдөв)	Б.Баньдсүрэн
	Хэвлэл 6 Өөрчлөлт 1	2012.06.13	3-р хуудас, ЦУОШГ-ын даргын 156 тоот тушаал, (Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	Б.Баньдсүрэн
6	Хэвлэл 6 Өөрчлөлт 2	2013.08.13	3-р хуудас, ЦУОШГ-ын даргын 143 тоот тушаал, (Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	Б.Баньдсүрэн
7	Хэвлэл 7	2015.08	ЦУОШГ-ын даргын 2015 оны А/20 тоот тушаалаар Бүтэц, зохион байгуулалт өөрчлөгдсөн. А, Б, В, Г бүлгүүдэд шинэчилсэн найруулга хийгдэж, Д, Е бүлгүүд нэмэгдсэн. Хавсралт 4-ийг 1, 1-ийг 2, 2-ыг 3, 3- ыг 4 болгож өөрчилсөн.	А.Батболд

1	2	3	4	5
7	Хэвлэл 7	2015.08	Хавсралт 8-д Нислэгийн цаг агаарын таараагүй мэдээнд дүн шинжилгээ хийх журам өөрчлөгдөж, “Нисэх буудлуудад цаг уурын үйлчилгээ үзүүлсэн ажлын хөлс олгох журам”, “Ажлын үр дүнгээр нисэхийн үйлчилгээний хариуцлагын нэмэгдэл хөлс олгох журам”, “Цаг агаарын бодит болон прогноз зураг, мэдээлэлд анализ хийх программ хангамжийн ашиглалтын заавар” шинээр нэмэгдсэн.	А.Батболд
8	Хэвлэл 8 Өөрчлөлт 1	2016.01.13	14-р хуудас ЦУОШГ-ын даргын 167 тоот тушаал, (2015 оны А/167 тоот - Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	А.Батболд
9	Хэвлэл 9	2016.11.16	ИНД-174-ийн шаардлагын дагуу бүрэн шинэчлэлт хийсэн	Б.Баньдсүрэн
	Хэвлэл 9 Өөрчлөлт 1	2017.04.01	18-р хуудас, ЦУОШГ-ын даргын 2016 оны А/88 тоот тушаалын 3-р хавсралт өөрчлөгдсөн.	Б.Баньдсүрэн
	Хэвлэл 9 Өөрчлөлт 2	2018.02.28 2019.01.11	ЦУОШГ-ын даргын 2018 оны А/03 тоот тушаалаар (Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлт)	Б.Баньдсүрэн
10	Хэвлэл 10	2019.09.25	ЦУОШГ-ын даргын 2019 оны А/249 дүгээр тушаалаар (Орон тоо, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлт)	Б.Баньдсүрэн
	Хэвлэл 10 Өөрчлөлт 1	2020.06.09	Буянт-Ухаа, Чингис хаан ОУНБ-ын нэр өөрчлөгдсөн. Хуудас 11, 15-17, 22-27, 30, 31, 34, 37-39, 41, 43, 45, 46, 50-52	Б.Баньдсүрэн
11	Хэвлэл 11	2022.01.17	Зам тээврийн хөгжлийн сайдын 2021 оны 02 сарын 04-ний А/16 тушаалаар ИНД-174 шинэчлэн батлагдсантай холбоотой “Үйл ажиллагааны заавар”-ыг шинээр боловсруулсан.	Б.Баньдсүрэн
12	Хэвлэл 12	2022.09.09	ЦУОШГ-ын даргын 2022 оны А/87 дугаар тушаалаар баталсан зохион байгуулалтын бүтэц батлагдсантай холбоотой “Үйл ажиллагааны заавар”-ыг шинээр боловсруулсан.	Б.Баньдсүрэн
13	Хэвлэл 13	2024.10.11	ЦУОШГ-ын даргын 2023 оны А/235 дугаар тушаалаар баталсан зохион байгуулалтын бүтэц батлагдсантай холбоотой “Үйл ажиллагааны заавар”-ыг шинээр боловсруулсан.	Б.Баньдсүрэн
14	Хэвлэл 14	2026.01.26	Зам, тээврийн сайдын 2025 оны 09 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/250 дугаар тушаалаар “ИНД-174 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт” шинэчлэн батлагдсантай холбоотой “Үйл ажиллагааны заавар”-ыг шинээр боловсруулсан.	А.Батболд

БАРИМТ БИЧГИЙН ХЯНАЛТЫН МЭДЭЭЛЭЛ

№	Хаана	Хяналтын дугаар	Хувь
1	2	3	4
1	НЦУТ-ийн Захиргаа, санхүү, аж ахуйн хэлтэс	01	2
2	НЦУТ-ийн Аюулгүй байдал, чанарын хяналтын хэсэг	02	1
3	НЦУТ-ийн Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс	03	2
4	НЦУТ-ийн Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын үйлчилгээний хэсэг	04	2
5	НЦУТ-ийн Морин-Уул радар, цаг уурын станц	05	1
6	ИНЕГ-ын Агаарын навигаци, аэродромын стандартын газар	06	1

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

АБЧХХ	- Аюулгүй байдал, чанарын хяналтын хэсэг
АМНС	- Нисэхийн мэдээлэл дамжуулах систем
АНАСГ	- Агаарын навигаци, аэродромын стандартын газар
БОХТЛ	- Байгаль орчин, хэмжилзүйн төв лаборатори
ДЦУБ	- Дэлхийн Цаг Уурын Байгууллага
ЗСААХ	- Захиргаа, санхүү, аж ахуйн хэлтэс
ИНД	- Иргэний нисэхийн дүрэм
ИНЕГ	- Иргэний нисэхийн ерөнхий газар
ИНУТ	- Иргэний нисэхийн үндэсний төв
НБ	- Нисэх буудал
НЦУТ	- Нислэгийн цаг уурын төв
НЦУУБ	- Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллага (төв, орон нутгийн)
ОУДЦ	- Олон улсын дундаж цаг
ОУИНБ	- Олон Улсын Иргэний Нисэхийн Байгууллага
ОУНБ	- Олон улсын нисэх буудал
НОХЗЛ	- Нисэхийн оношилгоо хэмжил зүйн лаборатори
УЦУОШТ	- Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв
УЦУОСМХ	- Ус цаг уур, орчны судалгаа, мэдээллийн хүрээлэн
НХНАА	- Нисэхийн холбоо, навигаци ажиглалтын алба
ЦУОШГ	- Цаг уур, орчны шинжилгээний газар

А БҮЛЭГ

1. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

1.1 Нислэгийн цаг уурын төвийн зорилго

Нислэгт аюулгүй байдал хангасан цаг агаарын мэдээ, мэдээллээр шуурхай үйлчлэх.

1.2 Тодорхойлолт

Цаг агаарын үндсэн мэдээ / Basic weather report гэж нисэхийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор тодорхой газар нутаг, эсхүл агаарын зайд ажиглагдсан дараах цаг агаарын бодит нөхцөлийг тодорхойлж байгаа аман мэдээлэл.

- a) салхины чиглэл ба хүч;
- b) далайн дундаж түвшний агаарын даралт;
- c) агаарын хэм;
- d) цаг агаарын нөхцөл болон үүлшил;

Цаг уурын алба / Meteorological office

Олон улсын агаарын навигацид цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэхээр томилогдсон нэгж.

Цаг уурын алдаатай мэдээлэл / Erroneous meteorological information

Тухайн мэдээний зөвшөөрөгдөхүйц нарийвчлал, эсхүл зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс ихээхэн хэмжээгээр хэтэрсэн, эсхүл хэтэрсэн байж болох цаг уурын мэдээллийг.

Цаг уурын мэдээ / Meteorological report

Тогтоосон хугацаа болон байрлалтай холбоотой ажиглагдсан цаг уурын нөхцөлийн мэдэгдэл.

Цаг уурын мэдээлэл / Meteorological information

Цаг уурын бодит болон урьдчилан таамагласан нөхцөлтэй холбоотой цаг уурын мэдээлэл, дүн шинжилгээ, урьдчилсан мэдээ болон бусад мэдэгдэл.

Цаг уурын үйлчилгээний байгууллага / Meteorological service provider

Агаарын навигацийн цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэхээр томилогдсон хамаарал бүхий хуулийн этгээд. Дараах үйлчилгээг үзүүлнэ:

- a) *Уур амьсгалын мэдээний үйлчилгээ (C)*: тодорхой газар нутаг, эсхүл агаарын зайд зориулан уур амьсгалын мэдээ боловсруулах болон хангах үйлчилгээ;
- b) *Урьдчилан мэдээлэх үйлчилгээ (F)*: тодорхой газар нутаг, эсхүл агаарын зайн хэсэгт зориулан цаг уурын урьдчилсан мэдээллээр хангах үйлчилгээ;
- c) *Мэдээлэл түгээх үйлчилгээ (D)*: цаг уурын мэдээллийг цуглуулах болон түгээх үйлчилгээ;
- d) *Цаг уурын мэдээний зааварчилгаа өгөх үйлчилгээ (B)*: цаг уурын одоогийн болон таамаглаж байгаа нөхцөлийг бичгээр болон амаар тайлбарлан мэдээлэх үйлчилгээ;
- e) *Цаг уурын мэдээний үйлчилгээ (R)*: цаг уурын тогтмол мэдээгээр хангах үйлчилгээ;
- f) *Цаг уурын ажиглалтын үйлчилгээ (W)*: тодорхой газар нутаг дахь агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх цаг уурын нөхцөлд ажиглалт хийх үйлчилгээ;

Энэхүү зааврыг ИНД-174 дүрмийн "Үйл ажиллагааны зааварт тавигдах шаардлага"-ын дагуу боловсруулсан бөгөөд НЦУТ-ийн албан хаагчид дагаж мөрдөнө.

Б БҮЛЭГ**1. ИНД174.103. (1) ХАНГАЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОН ҮЗҮҮЛЖ БАЙГАА ҮЙЛЧИЛГЭЭ****1.1 Хангаж байгаа цаг уурын мэдээлэл**

Нисэхийн цаг агаарын бодит мэдээ (METAR, SPECI) - Нисэхийн үйл ажиллагааг цаг уурын мэдээгээр хангах зорилгоор тусгайлсан талбай, эсхүл агаарын зайн тодорхой хэсэгт хийсэн цаг агаарын үзэгдэл элементийн ажиглалтын мэдээ

Аэродромын урьдчилсан мэдээ (TAF) - Аэродром дээр тодорхой хугацааны турш цаг уурын нөхцөл байдлын ирээдүйн төлөв байдлын тухай мэдээ

SIGMET мэдээлэл (SIGMET information) - Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд нөлөөлж болзошгүй, тухайн нислэгийн замын дагуу ажиглагдсан, эсхүл үүсэж болно гэж таамагласан цаг агаарын аюултай үзэгдлийн талаар цаг уурын албанаас гаргадаг мэдээлэл.

AIRMET мэдээ (AIRMET information) - Нислэгийн нам өндрийн түвшинд агаарын хөлгийн нислэгийн аюулгүй байдалд нөлөөлж болзошгүй ба тухайн FIR, эсхүл дэд бүсийн нислэгийн нам өндрийн түвшинд урьдчилсан мэдээнд багтаагүй нислэгийн замд ажиглагдсан, эсхүл үүсэж болно гэж таамагласан цаг уурын аюултай үзэгдлийн талаар цаг уурын ажиглалтын төвөөс гаргадаг мэдээ.

Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээ (Aerodrome warning) - Зогсоол дээр байгаа агаарын хөлөг болон аэродромын байгууламж үйлчилгээнд сөрөг нөлөө үзүүлж болох цаг агаарын нөхцөл байдлын тухай товч мэдээ

Агаарын хөлгөөс ажиглалт хийх (Aircraft observation) - Нислэгт байгаа агаарын хөлгөөс хийсэн нэг, эсхүл хэд хэдэн цаг уурын элементийн үнэлгээ.

Суултын урьдчилсан мэдээ (Landing forecast) - Тухайн аэродром дээрх цаг уурын нөхцөл байдалд үүсэж бий болох онцгой өөрчлөлтийн тухай товч мэдээлэл

Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ (Take-off forecast) - Хөөрч, буух зурвас дээр тодорхой хугацааны турш бий болох урьдчилсан мэдээ

Нам өндрийн нислэгт зориулсан районы урьдчилсан мэдээ (Area forecast for low level flights) - Аэродромоос 50 км-ийн радиус доторх нам өндрийн нислэгт зориулсан урьдчилсан мэдээ

Чиглэлийн урьдчилсан мэдээ (Route forecast) - Аэродромоос нисэн гарах агаарын хөлөгт зориулсан урьдчилсан мэдээ

Өндрийн салхины урьдчилсан мэдээ (Upper wind forecast) - Нислэгийн мэдээллийн буюу удирдлагын бүсэд зориулсан урьдчилсан мэдээ

Угталтын урьдчилсан мэдээ (En-route forecast) - Урьдчилан мэдээлэх албагүй газраас ирэх нислэгт зориулсан нислэгийн замын дагуух цаг агаарын байдлын тухай урьдчилсан мэдээ

1.2 Цаг уурын мэдээний стандарт болон формат

Цаг уурын мэдээний стандарт болон форматыг ДЦУБ-ын цуврал №306 “Кодын гарын авлага” I боть, Чикагогийн конвенцын Хавсралт 3 (ANNEX-3), PANS-MET Doc 10157-д заагдсаны дагуу кодолж, түгээнэ.

1.2.1 Нислэгт зориулсан бодит болон урьдчилсан мэдээ

Хүснэгт 1. “OPMET” мэдээг солилцох схем

Мэдээний төрөл		ROBEX Схем
1	2	3
	METAR Мэдээ	SAMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)

Нислэгийн цаг агаарын бодит мэдээ	SPECI Мэдээ	SAMO31 ZMCK ddhhmm (BBB)
		SPMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)
		SPMO31 ZMCK ddhhmm (BBB)
Аэродромын урьдчилсан мэдээ	TAF Мэдээ (9 цаг)	FCMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)
		FCMO31 ZMCK ddhhmm (BBB)
	TAF Мэдээ (30 цаг)	FTMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)
		FTMO31 ZMCK ddhhmm (BBB)
SIGMET мэдээ	Цаг агаарын аюултай үзэгдэл	WSMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)
	Галт уулын үнсний мэдээлэл	WVMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)
	Тропикийн циклоны мэдээлэл	WCMO31 ZMUB ddhhmm (BBB)
AIRMET мэдээ	Нам өндрийн аюултай үзэгдэл	WAMO31 CCCC ddhhmm (BBB)
Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээ	Цаг агаарын аюултай үзэгдэл	WWMO ZMUB ddhhmm (BBB)
		WWMO ZMCK ddhhmm (BBB)
Салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг мэдээ	Цаг агаарын аюултай үзэгдэл	WWMO ZMUB ddhhmm (BBB)
		WWMO ZMCK ddhhmm (BBB)
Агаарын хөлгийн ажиглалтын мэдээ	Нислэгийн явц дахь цаг агаарын аюултай үзэгдэл	UAMO61 ZMUB ddhhmm (BBB)
		UAMO61 ZMCK ddhhmm (BBB)

Тайлбар: dd - мэдээ дамжуулсан өдөр, hh - дамжуулсан цаг (ОУДЦ), mm – минут

1.2.2 Уур амьсгалын мэдээ

Хүснэгт 2. Уур амьсгалын мэдээ түгээх хуваарь

Мэдээний төрөл		Мэдээ дамжуулах толгой
1	2	3
Уур амьсгалын мэдээ	Үндсэн хугацааны мэдээ:	SMMO03 MNNI ddhhmm (BBB) AAXX ddhh0 44291 =
	Завсрын хугацааны мэдээ:	SIMO03 MNNI ddhhmm (BBB) AAXX ddhh0 44291 =
	Аюул, Агаар мэдээ	AAMO03 MNNI ddhhmm AAMO 44291..... =

Тайлбар: dd - мэдээ дамжуулсан өдөр, hh - дамжуулсан цаг (ОУДЦ), mm – минут

1.3 Цаг уурын үйлчилгээний жагсаалт

ДЦУБ, ОУИНБ-ын стандарт шаардлагыг хангасан цаг агаарын төрөл бүрийн урьдчилсан болон бодит мэдээ, мэдээллээр шуурхай үйлчилнэ. Дараах цаг уурын үйлчилгээнүүдийг үзүүлнэ. Үүнд:

1.3.1 Climatology service (C) - Уур амьсгалын мэдээний үйлчилгээ

Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс

- “Чингис хаан”, “Буянт-Ухаа” ОУНБ-уудын уур амьсгалын тодорхойлолтыг боловсруулж, уг мэдээллээр хэрэглэгчдэд үйлчлэх

- Олон жилийн ажиглалтын мэдээний боловсруулалт нь ДЦУБ-ын цуврал №306 “Кодын гарын авлага”, I ботийн шаардлагуудтай нийцэж байна.

Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын үйлчилгээний хэсэг

- Цаг уурын горимын ажиглалт хийж, олон улс болон орон нутагт дамжуулах, CLIMAT мэдээний түүвэр хийх

1.3.2 Forecast service (F) - Урьдчилан мэдээлэх үйлчилгээ

Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс

- “Чингис хаан”, “Буянт-Ухаа” ОУНБ-аас нисэн гарч буй нислэгт олон улсын стандартад нийцсэн төрөл бүрийн урьдчилсан мэдээгээр үйлчлэх
- Монгол улсын нутаг дэвсгэр дээр үйлдэгдэж буй олон улс, орон нутгийн нислэгт нөхцөл бүрдсэн үед SIGMET мэдээгээр үйлчлэх
- Гэрээт нисэх буудлуудыг урьдчилсан мэдээгээр үйлчлэх
- Нислэгт 1-7 хоногийн цаг агаарын урьдчилсан төлөв гаргаж үйлчлэх
- Цаг уурын нөхцөл байдлыг үнэлэхэд шаардагдах зураг мэдээ гараагүй, сүлжээ тасарсан, салхины чиглэл, хурд хэмжигч, заагч, ХБЗ дээрх алсын барааны харагдцыг илтгэх, агаарын температур, даралтыг заах хэмжүүр, хэмжих хэрэгслийн иж бүрдэл байхгүйгээс цаг агаарын бодит ажиглалтын мэдээ гаргах боломжгүй үед ТОЙМ урьдчилсан мэдээгээр үйлчлэх.

1.3.3 Information dissemination service (D) - Мэдээлэл түгээх үйлчилгээ

Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс

- Олон улс, орон нутгийн нислэгт шаардлагатай цаг агаарын зураг, нислэгийн төрөл бүрийн мэдээ, мэдээллийг боловсруулан гаргах, олж авах
- Нислэгт зориулсан цаг агаарын мэдээ, мэдээллийг олон улсын цаг уурын холбооны үндэсний төвүүдээс тухай бүрд нь авч хэрэглэгчдэд түгээх

Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын үйлчилгээний хэсэг

- Олон улс, орон нутгийн нислэгт цаг агаарын бодит мэдээг боловсруулан гаргах

Морин-Уул радар, цаг уурын станц

- Радарын станцаар үүл, хур тунадасны мэдээллийг хэрэглэгчдэд түгээх

1.3.4 Meteorological briefing service (B) - Цаг уурын мэдээний зааварчилгаа өгөх үйлчилгээ

Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс

- Дэлгэцээр - AMHS, Цаг уурын сүлжээний компьютерууд, Радарын станц, MILOS-520, AWS-310, AWS-330, MAWS-301 автомат станцын мэдээллийг
- Зурган мэдээллээр - Өндрийн салхи, температур, даралтын орны, хур тунадас, үүлшил, онцгой үзэгдлийн зургууд
- Цахим үйлчилгээ - Цаг уурын бодит болон урьдчилсан мэдээ, мэдээллийг төвийн цахим хуудсанд байршуулах

Морин-Уул радар цаг уурын станц

- Хэвтээ чиглэлд 480 км, босоо чиглэлд 16км хүртэлх үүлэн дэх салхины чиглэл, хурд, хур тунадас, үүлшил, салхины шилжлэг болон цаг уурын автомат станцын мэдээллүүдээр хэрэглэгчдэд үйлчлэх

1.3.5 Meteorological reporting service (R) – Цаг уурын мэдээний үйлчилгээ**Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын үйлчилгээний хэсэг**

- “Чингис хаан”, “Буянт-Ухаа” ОУНБ-уудын бүсэд ажиглагдаж буй цаг агаарын бодит нөхцөлийг ажиглах

Морин-Уул радар, цаг уурын станц

- Радарын станцаар үүл, хур тунадасны ажиглалт хийх

1.3.6 Meteorological watch service (W) – Цаг уурын ажиглалтын үйлчилгээ**Мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс**

- Аэродром орчмын цаг агаарын нөхцөлийг ажиглах
- Нислэгийн зам дагуух цаг агаарын нөхцөлийг ажиглах

2. ИНД174.103. (2) ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ МИНИМУМ ҮЗҮҮЛЭЛТ БОЛОН СТАНДАРТ

Тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны хүлээн зөвшөөрөгдөх минимум үзүүлэлт болон стандарт нь “Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт” техникийн баримт бичиг Нэмэлт А-д тусгагдсан байна.

Хүснэгт 3. Хэмжилт, эсхүл ажиглалтын хүлцэж болох хязгаарлал

Бодит ажиглалтын элемент	Ажиглалтын нарийвчлал
1	2
Газар орчмын салхины дундаж чиглэл	Чиглэл: $\pm 10^\circ$ Хурд: $\pm 0,5 \text{ м/с}$ (1kt)-ээс 5 м/с (10kt) 5 м/с (10kt)-аас дээш $\pm 10\%$
Газар орчмын салхины дундаж хурдны хазайлт	1 м/с (2kt), зурвасын дагуух болон хажуугийн салхины хувьд
АБХ	600 м хүртэл $\pm 50 \text{ м}$ 600 м -ээс 1500 м хооронд $\pm 10\%$ 1500 м -ээс дээш $\pm 20\%$
ХБЗ-ын дагуух АБХ	400 м хүртэл $\pm 10 \text{ м}$ 400 м -ээс 800 м хооронд $\pm 25 \text{ м}$ 800 м -ээс дээш $\pm 10\%$
Үүлний хэмжээ	± 1 октант
Үүлний өндөр	100 м (330ft) хүртэл $\pm 10 \text{ м}$ (33ft) 100 м (330ft)-ээс дээш $\pm 10\%$
Агаарын температур болон шүүдэр цэгийн температур	$\pm 1^\circ \text{C}$
Даралтын утга (QNH, QFE)	$\pm 0.5 \text{ гПа}$

3. ИНД174.103. (3) ШААРДЛАГАТАЙ ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭНИЙ МИНИМУМ ӨГӨГДӨЛ

Шаардлагатай цаг уурын мэдээний минимум өгөгдөл нь “Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт” техникийн баримт бичиг Хавсралт 3-ын Хүснэгт ХЗ-5-д заасны дагуу байна.

Хүснэгт 4. METAR, SPECI мэдээний тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Бүлэг 4-т тусгагдсан элемент	Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
ХБЗ:	01-36	1
Салхины чиглэл:	°градус	010-360
Салхины хурд:	MPS KT	00-99* 00-199*
АБХ:	M M M M	0000-0750 0800-4900 5000-9000 10000- 0(9999)
ХБЗ-ын дагуух АБХ:	M M M	0000-0375 0400-0750 0800-2000
Босоо чиглэлийн АБХ:	30's M (100's	000-020
Үүлний суурийн өндөр:	30's M (100's FT)	000-100
Агаарын болон шүүдэр цэгийн температур:	°C	-80-+60
QNH:	hPa	0850-1100
Далайн гадаргын температур:	°C	-10-+40
Далайн төлөв байдал:		0-9
Далайн давлагааны өндөр:	M	0-999
* 50 м/с (100kt) эсхүл түүнээс дээш газар орчмын салхины хурдыг мэдээлэх агаарын навигацийн шаардлага байхгүй, гэхдээ шаардлагатай бол агаарын навигацийн бус зорилгоор 99 м/с (199 kt) хүртэлх салхины хурдыг мэдээлэх зохицуулалтыг хийсэн болно.		

Хүснэгт 5. Чингис хаан олон улсын нисэх буудалд цаг уурын тусгай мэдээ (SPECI) өгөх шалгуур үзүүлэлтүүд

д/д	Цаг уурын элемент	Хязгаарлалт		
1	2	3		
1	Салхи	110 ⁰ болон 290 ⁰ чиглэлд 5м/с хүрэх буюу түүнээс их болох	Зурвасын чиглэлээс хоёр тийш 10 градус тутамд 1м/с нэмэгдэнэ	Бүх чиглэлээс 12м/с буюу түүнээс их болох
2	Үүл	SCT буюу түүнээс их хэмжээтэй борооны бөөн(СВ) үүл		SCT буюу түүнээс их хэмжээтэй 500м өндөртэй үүл
3	Алсын барааны харагдац	4400м		
4	Температур	23.0 ⁰ C		-24.3 ⁰ C

**Хүснэгт 6. Буянт-ухаа олон улсын нисэх буудалд
цаг уурын тусгай мэдээ (SPECI) өгөх шалгуур үзүүлэлтүүд**

д/д	Цаг уурын элемент	Хязгаарлалт		
1	2	3		
1	Салхи	320 ⁰ болон 140 ⁰ чиглэлд 5м/с хүрэх буюу түүнээс их болох	Зурвасын чиглэлээс хоёр тийш 10 градус тутамд 1м/с нэмэгдэнэ	Бүх чиглэлээс 12м/с буюу түүнээс их болох
2	Үүл	SCT буюу түүнээс их хэмжээтэй борооны бөөн (CB) үүл	SCT буюу түүнээс их хэмжээтэй 500м өндөртэй үүл	
3	Алсын барааны харагдац	5000м		
4	Температур	25.4 ⁰ C		-32.1 ⁰ C

Цаг уурын тусгай мэдээ (SPECI) өгөх шалгуур үзүүлэлтүүд, алсын барааны харагдац болон үүлний доод суурийн өндрийг нүдэн баримжаагаар тодорхойлох тэмдэгтүүд, аюулгүй бүсийн өртөө, харуулыг Хавсралт 1-д үзүүлэв.

4. ИНД174.103. (4) БОЛОВСРУУЛАН ГАРГАХ ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОН ХАНГАЖ БАЙГАА ЦАГ УУРЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН БОЛОН ЧАНАРЫН МИНИМУМ ТҮВШИН

4.1 Боловсруулан гаргах цаг уурын мэдээний чанарын минимум түвшин

Боловсруулан гаргах цаг уурын мэдээлэл болон хангаж байгаа цаг уурын үйлчилгээний гүйцэтгэл нь “Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт” техникийн баримт бичиг-д тусгагдсан ба TAF мэдээнд орох тоон элементүүдийн хязгаарын утга ба нарийвчлал нь Бүлэг 6, Хавсралт 5, урьдчилсан мэдээний чанарын минимум түвшин нь Нэмэлт В-т, SIGMET/AIRMET мэдээ, аэродромын болон салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг мэдээнд орох тоон элементүүдийн хязгаарын утга ба нарийвчлал Бүлэг 7, Хавсралт 6-д нийцсэн байна.

Хүснэгт 7. TAF-д орох тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Бүлэг 6-д тусгагдсан элемент	Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
Салхины чиглэл: ⁰ градус	000-360	10
Салхины хурд: MPS	00-99*	1
	KT 00-199*	1
АБХ: M	0000-0750	50
	M 0800-4900	100
	M 5000-9000	1000
	M 10000-	0(9999)
Босоо АБХ: 30M (100ft)	000-020	1
Үүлшил: Үүлний суурийн өндөр: 30M (100ft)	000-100	1
Агаарын температур: (Хамгийн их, хамгийн бага) ⁰ C	-80 - +60	1

Хүснэгт 8. Урьдчилсан мэдээний чанарын минимум түвшин

Урьдчилан мэдээлж буй элемент	Урьдчилсан мэдээний онц	Хангамж
TAF		
Салхины чиглэл	±20°	тохиолдлын 80%
Салхины хурд	±2.5м/с (5kt)	тохиолдлын 80%
АБХ	800м хүртэл ±200м 800м-ээс 10км хүртэл ±30%	тохиолдлын 80%
Хур тунадас	ажиглагдсан эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 80%
Үүлний хэмжээ	450м (1500ft)-ээс доош нэг ангиллаар;	тохиолдлын 70%

	450м (1500ft)-ээс 3000м (10000ft) хооронд BKN эсхүл OVC хэмжээтэй үүл ажиглагдсан эсхүл ажиглагдаагүй	
Үүлний өндөр	300м (1000ft) хүртэл ± 30 м (100ft) 300м (1000ft)-ээс 3000м (10000ft)-ын хооронд $\pm 30\%$	тохиолдлын 70%
Агаарын температур	$\pm 1^{\circ}\text{C}$	тохиолдлын 70%
ХАНДЛАГЫН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ (TREND FORECAST)		
Салхины чиглэл	$\pm 20^{\circ}$	тохиолдлын 90%
Салхины хурд	$\pm 2.5\text{м/с}$ (5kt)	тохиолдлын 90%
АБХ	800м хүртэл ± 200 м 800м-ээс 10км хүртэл $\pm 30\%$	тохиолдлын 90%
Хур тунадас	ажиглагдсан эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 90%
Үүлний хэмжээ	450м (1500ft)-ээс доош нэг ангиллаар; 450м (1500ft)-ээс 3000м (10000ft) хооронд BKN эсхүл OVC хэмжээтэй үүл ажиглагдсан эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 90%
Үүлний өндөр	300м (1000ft) хүртэл ± 30 м (100ft) 300м (1000ft)-ээс 3000м (10000ft) хүртэл $\pm 30\%$	тохиолдлын 90%
ХӨӨРӨЛТИЙН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ (FORECAST FOR TAKE OFF)		
Салхины чиглэл	$\pm 20^{\circ}$	тохиолдлын 90%
Салхины хурд	12.5м/с (25kt) хүртэл $\pm 2.5\text{м/с}$ (5kt)	тохиолдлын 90%
Агаарын температур	$\pm 1^{\circ}\text{C}$	тохиолдлын 90%
Даралтын утга (QNH)	$\pm 1\text{гПа}$	тохиолдлын 90%
БҮСИЙН БОЛОН ЧИГЛЭЛИЙН УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ (AREA, FLIGHT AND ROUTE FORECASTS)		
Өндрийн агаарын температур	$\pm 2^{\circ}\text{C}$ (900км(500NM)-ын дундаж)	тохиолдлын 90%
Харьцангуй чийгшил	$\pm 20\%$	тохиолдлын 90%
Өндрийн салхины хурд	$\pm 5\text{м/с}$ (10kt) (900км(500NM)-ийн векторын зөрүүний модуль	тохиолдлын 90%
Чиглэлийн онцгой үзэгдэл болон үүл	Ажиглагдсан эсхүл ажиглагдаагүй	тохиолдлын 80%
	Байршил: $\pm 100\text{км}$ (60NM)	тохиолдлын 70%
	Босоо хэмжээ: $\pm 300\text{м}$ (1000ft)	тохиолдлын 70%
	Тропопаузын нислэгийн түвшин: $\pm 300\text{м}$ (1000ft)	тохиолдлын 80%
	Хамгийн их салхины түвшин: $\pm 300\text{м}$ (1000ft)	тохиолдлын 80%

Хүснэгт 9. SIGMET/AIRMET мэдээ, аэродромын болон салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг, тропикийн циклон, галт уулын үнснээс сэрэмжлүүлэх мэдээнд орох тоон элементийн хамрах хүрээ болон нарийвчлал

Хавсралт 2 болон 6-д тусгагдсан элемент		Хамрах хүрээ	Нарийвчлал
Оргилын өндөр:	M	000-8100	1
	FT	000-27000	1
Сэрэмжлүүлгийн дугаар	VA-д (index)	000-2000	1
	TC-д (index)	00-99	1
Газар орчмын хамгийн их салхи:	MPS	00-99	1
	KT	00-199	1
Төвийн даралт:	hPa	850-1050	1
Газар орчмын салхины хурд:	MPS	15-49	1
	KT	30-99	1
АБХ:	M	0000-0750	50
	M	0800-5000	100
Үүлшил: суурийн өндөр:	M	000-300	30
	FT	000-1000	100
Үүлшил: дээд хилийн өндөр:	M	000-2970	30
	M	3000-20000	300
	FT	000-9900	100
	FT	10000-60000	1000

Өргөрөг:	°(градус)	00-90	1
	'(минут)	00-60	1
Уртраг:	°(градус)	000-180	1
	'(минут)	00-60	1
Нислэгийн түвшин:		000-650	10
Шилжилт:	КМН	0-300	10
	КТ	0-150	5
* Нэгжгүй хэмжигдэхүүн			

4.2 Цаг уурын мэдээний өгөгдөл цуглуулах

4.2.1 Дараах мэдээний өгөгдлийг цуглуулан ашиглана. Үүнд:

- Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын үйлчилгээний хэсэг, НЦУУБ болон нисэх буудлуудаас гэрчилгээжсэн цаг уурын бодит ажиглалтын систем, станц ашиглаж гаргасан нисэхийн цаг агаарын болон уур амьсгалын бодит ажиглалтын мэдээ
- Олон улсын нисэх буудлуудын нисэхийн цаг агаарын бодит ажиглалтын болон урьдчилсан мэдээ
- Дэлхийн болон бүсийн урьдчилан мэдээлэх төв (WAFS)-үүдээс гаргаж буй бүх төрлийн бүтээгдэхүүнүүд
- Хиймэл дагуулын мэдээлэл (HIMAWARI)
- ЦУОШГ, УЦУОСМХ-ээс гаргаж буй бүх төрлийн зураг мэдээ, мэдээлэл
- Морин-Уул радар, цаг уурын станцын үүл, хур тунадас, салхины мэдээлэл
- Урьдчилсан мэдээ зохиоход ашиглаж болох интернэтэд суурилсан төрөл бүрийн тоон прогнозын үр дүн болон бүтээгдэхүүнүүд
- Нислэгийн төлөвлөгөө

4.2.2 Цаг агаарын мэдээ, мэдээллийг дараах мэдээлэл солилцох хаяг, суваг, болон төхөөрөмжүүдийг ашиглан тогтоосон хуваарийн дагуу хүлээн авч цуглуулна. Үүнд:

- НЦУУБ-үүдээс mhub@namhem.go.mn, <ftp://192.168.110.30/>, <http://www.amc.namem.gov.mn/mds> хаягаар,
- Нисэхийн мэдээлэл дамжуулах систем - AMHS:
“Буянт-Ухаа” ОУНБ ZMUBUMYX,
“Чингис хаан” ОУНБ ZMCKUMYX
- Телефон утаснууд:
“Буянт-Ухаа” ОУНБ 71283039, 71285023,
“Чингис хаан” ОУНБ 71287279, 71287419, 91287279, 71287260, 71287110
Факс: 976-70049869
- Цахим хуудас: <http://www.amc.namem.gov.mn>
- Цахим шуудан: amc@namem.gov.mn
synoptic@mcaa.gov.mn

4.3 Мэдээ, мэдээллийг түгээх, дамжуулах

4.3.1 Дараах мэдээллүүдийг тогтоосон хуваарийн дагуу олон улсын дундаж цагийг баримтлан боловсруулан гаргана. Үүнд:

- “Чингис хаан”, “Буянт-Ухаа” ОУНБ орчмын бодит ажиглалтын мэдээ
- “Чингис хаан”, “Буянт-Ухаа” ОУНБ орчмын богино болон урт хугацааны урьдчилсан мэдээ
- Районы урьдчилсан мэдээ
- Өндрийн салхины урьдчилсан мэдээ
- Хөөрөлт, суултын урьдчилсан мэдээ
- Чиглэлийн болон Угталтын урьдчилсан мэдээ
- AIRMET, SIGMET мэдээ

- h) Аэродромын урьдчилсан мэдээ, Аэродромын сэрэмжлүүлэг мэдээ
- i) Нам өндрийн салхины шилжлэгийн сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж зөвлөгөө
- j) НЦУҮБ болон нисэх буудлуудаас хүлээн авсан TAF, METAR, SPECI мэдээ
- k) Нислэгт зориулсан бүх төрлийн цаг агаарын зурган мэдээлэл
- l) Морин-Уул радар, цаг уурын станцын үүл, хур тунадас, салхины орны мэдээлэл
- m) Дэлхийн болон бүсийн урьдчилан мэдээлэх төв (WAFS)-үүдээс гаргаж буй бүх төрлийн бүтээгдэхүүнүүд
- n) Хиймэл дагуулын мэдээлэл (HIMAWARICAST)

4.3.2 Цаг уурын мэдээллийг дараах сувгуудаар гаргана. Үүнд:

- a) НЦУҮБ-үүдэд mnub@namhem.go.mn, <ftp://192.168.110.30/>, <http://www.amc.namem.gov.mn> хаягаар,
- b) Интернэтийн <http://119.40.103.9:8080>, <http://192.168.24.200:8080> хаягт бүсчилсэн урьдчилсан мэдээний дэлхийн төв (WAFS)-өөс гаргаж буй стандарт түвшнүүд дэх салхи, температур болон онцгой үзэгдлийн зургуудыг тус тус байршуулна.
- c) Нисэхийн мэдээлэл дамжуулах систем - AMHS:
Бээжингийн мэдээллийн сан ZBBBYPYX, ZBAAZMYX,
Японы мэдээллийн сан RJTDYPYX, RJTDYZYX,
Агаарын навигацийн байгууллагуудад ZMUBZGCX ZMUBZLZX
ZMUBZPZX ZMUBATIS ZMUBZRZX ZMUBZTZX ZMUBZFZX ZMUBYDYX
ZMUBNTMX ZMUBZMYX ZMUBZCYX,
ZMCKYPYX ZMCKYFYX ZMCKZTZX ZMCKZPZX ZMCKYDYX ZMCKYMYX
Нисэх буудлуудад ZMUGZTZX ZMULZTZX ZMKDZTZX ZMTLZTZX
ZMUTZTZX ZMMNZTZX ZMUBNTMX ZMBHZZTX ZMATZTZX ZMAHZZTX
ZMUHZZTX ZMCDZTZX ZMBUZZTX ZMKBZZTX ZMTTZZTX ZMDZZTZX
ZMMGZTZX ZMBSZZTX ZMHHZZTX,
Агаарын тээврийн байгууллагууд ZMUBMGLX ZMUBMMLX ZMUBMNGX,
ZMCKMGLX ZMCKMMLX ZMCKMNGX хаягаар
- d) Телефон утаснууд:
“Буянт-Ухаа” ОУНБ 71283039, 71285023,
“Чингис хаан” ОУНБ 71287279, 71287419, 91287279, 71287260,
71287110
- e) Төвийн цахим хуудас: <http://www.amc.namem.gov.mn>
- f) Цахим шуудан: synoptic@mcaa.gov.mn, amc@namem.gov.mn

4.3.3 Нисэхийн мэдээлэл дамжуулах систем (AMHS)-ийн тасралтгүй ажиллагааг НХНАА-тай хамтран ажиллах гэрээний 2.1.1 дэх заалтын дагуу НХНАА хариуцна.

4.3.4 Нисэхийн мэдээлэл дамжуулах систем (AMHS) тасалдсан үед НЦУТ-өөс дараах арга хэмжээг авч ажиллана.

4.3.4.1 Мэдээг дамжуулах

- a) Урт хугацааны урьдчилсан мэдээ (TAF FT)-г mnub@namhem.go.mn хаяг руу дамжуулна.
- b) Нисэхийн цаг уурын бодит болон урьдчилсан мэдээг synoptic@mcaa.gov.mn хаягаас гадаадын агаарын тээврийн компаниудын цахим нэгтгэсэн хаягуудад дамжуулна.

4.3.4.2 Мэдээг хүлээн авах

Олон улсын нисэх буудлуудын бодит болон урьдчилсан мэдээг дараах хаягуудаас авна.

- a) БНХАУ-ын нисэхийн цаг уурын албаны цахим хаяг

<https://www.aamets.com/>

username: ZMUB

password: Zmub@123!

b) ОХУ-ын Ус цаг уурын төвийн цахим хаяг

<http://web-grmc.mecom.ru:8080/>

username: mongol

password: tungalag

c) АНУ-ын NOAA цахим хаяг <https://www.aviationweather.gov/>

4.4 Төвийн “Цахим хуудас”-аар мэдээлэл гаргах

4.4.1 Төвийн цахим хуудас нь <http://www.amc.namem.gov.mn> домэйн нэртэй бөгөөд дараах мэдээллүүдийг цаг тухайд нь байршуулна. Үүнд:

- a) Байгууллагын танилцуулга
- b) Мөрдөгдөж буй хууль, дүрэм, журам, заавар
- c) Санхүү, хүний нөөц, сургалт, үйл ажиллагааны ил тод байдал
- d) Нисэхийн цаг агаарын бодит ажиглалтын мэдээ
- e) Буудал орчмын богино хугацааны урьдчилсан мэдээ
- f) Чиглэлийн урьдчилсан мэдээ
- g) Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ
- h) Өндрийн салхи, температурын урьдчилсан зураг мэдээ
- i) WAFS Онцгой үзэгдлийн зураг
- j) AIRMET/SIGMET мэдээ
- k) Хиймэл дагуулын мэдээлэл (HIMAWARICAST)
- l) Морин-Уул радар, цаг уурын станцын үүл, хур тунадасны мэдээлэл
- m) Цаг уурын автомат станцын бодит мэдээ
- n) 7 хоног тутмын урьдчилсан төлөв (нисэх буудал тус бүрээр)
- o) Сарын урьдчилсан мэдээ (ЦУОШГ)
- p) Цаг агаарын мэдээ, мэдээлэлтэй холбоотой зөвлөмж, гарын авлагууд
- q) Цаг үеийн мэдээ, мэдээлэл

4.5 Мэдээг хадгалах, архивлах

4.5.1 Тус төвөөс гаргаж, дамжуулж буй мэдээ мэдээллийг мэдээллийн сан үүсгэж, цаасан болон цахим хэлбэрээр “Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт”-ыг жил бүр шинэчлэн төвийн даргаар батлуулан хадгаламжийн нэгж үүсгэн архивд хадгална. (2023 оны “Архивын баримтын нэр төрөл, хадгалах хугацааны үлгэрчилсэн болон салбарын жагсаалт”)

4.5.2 Нисэхийн цаг агаарын бодит ажиглалтын (METAR) мэдээг цахим хэлбэрээр (1999 оноос) болон цаасан суурьтай (1987 оноос хойш) “байнга” хадгалах хадгаламжийн нэгж үүсгэн архивлана.

4.5.3 Цаасан архивыг хадгалах ажлыг төвийн Архивын хадгалалт, хамгаалалтын технологич, цахим архивыг Сүлжээ, мэдээллийн сангийн инженер нар тус тус хариуцан ажиллана.

4.6 Мэдээг бичих бүдүүвч болон дамжуулах цагийн хуваарь

4.6.1 Мэдээг бичих бүдүүвч болон боловсруулан гаргах цагийн хуваарийг чанд баримтална.

- a) Буянт-Ухаа ОУНБ-ын Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын үйлчилгээний хэсгээс уур амьсгалын ажиглалтын мэдээг хоногт 8 удаа (15, 18, 21, 00, 03, 06, 09, 12) ОУДЦ-аар цагуудад mnub@namhem.gov.mn хаягаар дамжуулна.

- b) Нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын мэдээ(METAR)-г Буянт-Ухаа ОУНБ-д 1 цаг тутамд, Чингис хаан ОУНБ-д 30 минут тутамд боловсруулан гаргана.
- c) Бодит мэдээний ажиглалт хийсний дараа METAR (SPECI) мэдээг 5 минутаас ихгүй хугацааны дотор багтаан дамжуулна.
- d) Буудал орчмын богино хугацааны урьдчилсан мэдээ (FC)-г 1 цаг, урт хугацааны урьдчилсан мэдээ (FT)-г 1 цаг 30 минутаас багагүй хугацааны өмнө дараах хуваарийн дагуу зохион дамжуулна.
- e) Богино хугацааны урьдчилсан мэдээг орон нутгийн нислэг эхэлснээс дуусах хүртэл хугацаанд зохиож дамжуулна.

Хүснэгт 10. Урьдчилсан мэдээ түгээх хуваарь

Хугацаа (ОУДЦ)	30 цагийн TAF		9 цагийн TAF	
	Үйлчлэх хугацаа	Мэдээ дамжуулах хугацаа (ОУДЦ)	Үйлчлэх хугацаа	Мэдээ дамжуулах хугацаа (ОУДЦ)
1	2	3	4	5
00	dd00/DD06	22.30	dd00/dd09	23.00
03			dd03/dd12	02.00
06	dd06/DD12	04.30	dd06/dd15	05.00
09			dd09/dd18	08.00
12	dd12/DD18	10.30	dd12/dd21	11.00
15			dd15/dd24	14.00
18	dd18/DD24	16.30	dd18/DD03	17.00
21			dd21/DD06	20.00

Тайлбар: dd - өмнөх өдөр, DD - дараах өдөр

4.6.2 Мэдээг засварлах стандарт

Мэдээнд нарийвчлал хийх, засвар оруулах, хугацаа хоцорсон эсэхийг BBB бүлгээр илэрхийлнэ. Үүнд:

Урьдчилсан мэдээ нарийвчилсан (AMD):

AAA – Эхний нарийвчлал

AAB – Хоёр дахь нарийвчлал

Цаг агаарын мэдээ засварласан (COR):

CCA – Эхний засвар

CCB – Хоёр дахь засвар

Цаг агаарын мэдээ хоцорсон:

a) Цаг агаарын бодит мэдээ хоцорсон

RRA – 01 – 10 минут хоцроосон бол

RRB – 11 – 20 минут хоцроосон бол

RRC – 21 минутаас дээш хоцроосон бол

b) Цаг агаарын урьдчилсан мэдээ хоцорсон

RRA – 06 – 20 минут хоцроосон бол

RRB – 21 – 40 минут хоцроосон бол

RRC – 41 минутаас дээш хоцроосон бол

5. ИНД174.103. (5) ХЭМЖИЛТИЙН ТӨХӨӨРӨМЖ БОЛОН СИСТЕМ

5.1 Холбооны системийн шаардлага

5.1.1 Холбооны системд тавигдах шаардлага нь Чикагогийн конвенцын Хавсралт 3-ын Хавсралт 10, ДЦУБ-ын цуврал №49 “ДЦУБ-Техникийн баримт бичиг “Олон улсын агаарын навигацийн үйлчилгээн дэх цаг уурын үйлчилгээ” Боть II-ын Бүлэг 11, “Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт” техникийн баримт бичгийн Бүлэг 11-д тусгагдсан болно.

- 5.1.2 Нисэхийн мэдээлэл дамжуулах систем (AMHS), цаг уурын сүлжээ (GTS)-ээр олон улс болон орон нутгийн хэрэглэгч байгууллагуудтай цаг уурын мэдээ, мэдээллийг солилцоно.
- 5.1.3 Нисэхийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа сүлжээ, тоног төхөөрөмж, технологийн компьютерын хэвийн ажиллагаа, нисэхийн цаг агаарын мэдээлэл дамжуулах, хүлээн авах программ хангамжийн тасралтгүй, найдвартай ажиллагааг тоног төхөөрөмжийг хариуцан ажиллах албан хаагч ажиллана. Гэмтэл гарсан тохиолдолд холбогдох арга хэмжээг шуурхай авч ажиллах үүрэгтэй. Түүний найдвартай ажиллагааг бататгахын тулд тоног төхөөрөмжид үзлэг шалгалт, техник үйлчилгээг батлагдсан хуваарийн дагуу хийгдсэн эсэхэд АБЧХХ хяналт тавина.
- 5.1.4 Цаг уурын сүлжээнд гэмтэл саатал гарсан тохиолдолд УЦУОСМХ-ийн Мэдээллийн технологи, сүлжээний хэлтэст, AMHS, AVIMET системийн хэвийн ажиллагаа алдагдсан үед НХНАА болон НЦУТ-ийн хамтран ажиллах гэрээний дагуу НХНАА-д, орон нутагт нисэх буудлын холбооны инженерт шуурхай мэдээлж, шийдвэрлүүлнэ.
- 5.1.5 Тоног төхөөрөмжийг хариуцан ажиллах албан хаагч нь цаг агаарын мэдээ боловсруулах үйлчилгээнд ашиглах сүлжээ, тоног төхөөрөмжид үүссэн гэмтэл саатлын шалтгааныг нарийвчлан тогтоох, бүртгэх, арилгах арга хэмжээг шуурхай авах бөгөөд засагдах боломжгүй гэмтэл саатлыг төвийн даргад мэдэгдэж шийдвэрлүүлнэ.

5.2 Ажиглалтын талбайд тавигдах шаардлага

- 5.2.1 Тоног төхөөрөмжийг гаднын аливаа хууль бус, аюултай нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, аюулгүйн хамгаалалтын арга хэмжээний дагуу ажиглалтын талбайд байрлуулсан байна. Үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангах зорилгоор цахилгаан эрчим хүчний гэрээг Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК-(Г-1100418)-тай, “Нью Улаанбаатар Интернэйшнл Эйрпорт” ХХК-тай цахилгаан эрчим хүчээр хангах гэрээ (386/24), ИНЕГ (2021/ГЦУ-01-03/21)-тай, суурин утасны гэрээг Монголын цахилгаан холбоо ХК-(Г-UB498058)-тай, цэвэр усаар хангах, хэрэглээнээс гарсан бохир ус татан зайлуулах гэрээг УСУГ-(Г-26055500)-тай, дулааны эрчим хүчний гэрээг Улаанбаатар дулааны сүлжээ ТӨХК-(Г-3727)-тай, Оффисын түрээсийн гэрээг “Нью Улаанбаатар Интернэйшнл Эйрпорт” ХХК-тай (261/24), Радио давтамж ашиглах талаар “Харилцаа холбооны зохицуулах хороо” (20530014, 20610076) -той тус тус байгуулж гэрээгээр зохицуулна. Гэрээний жагсаалтыг Хавсралт 2-т үзүүлэв.
- 5.2.2 Буянт-Ухаа болон Чингис хаан ОУНБ-ын цаг уурын тоног төхөөрөмжүүдийн гаднын аливаа хууль бус халдлагаас сэргийлэх хамгаалалтыг ИНҮТ ТӨХХК-ийн Нисэхийн аюулгүй байдал, хамгаалалтын алба хариуцна.
- 5.2.3 Морин-Уул радар, цаг уурын станц нь Буянт-Ухаа ОУНБ-аас 4 км зайтай байрлах бөгөөд албан тушаалын тодорхойлолтод заагдсаны дагуу дизель генераторчид ажлын байр болон тоног төхөөрөмжийн гаднын аливаа хууль бус халдлагаас хамгаалах, аюултай нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх хамгаалалтыг хариуцан ажиллана.

5.3 Ашиглаж буй тоног төхөөрөмжүүд

- 5.3.1 Тус төвд цаг агаарын бодит ажиглалтыг хийхэд Буянт-Ухаа ОУНБ-д MILOS-520, AWS-310, Чингис хаан ОУНБ-д MAWS-301, AWS-330 автомат станцуудыг тус тус ашиглана.

- 5.3.2 MILOS-520, MAWS-301 цаг уурын автомат станцаар агаарын температур, агаарын чийг, агаарын даралт, салхины хурд, чиглэл, хөөрч буух зурвасын дагуух алсын барааны харагдац (RVR)-ыг хэмжиж, нислэгт зориулсан цаг агаарын бодит ажиглалт хийх үндсэн станцаар ашиглана.
- 5.3.3 ИНД-172.57-ын 5.7, 5.8, 5.12, 5.14 заалтад хамаарагдах цаг уурын хэмжих хэрэгслийн тасралтгүй ажиллагааг хангах зорилгоор үндсэн станцад гэмтэл саатал гарсан үед Буянт-Ухаа ОУНБ-д AWS310, Чингис хаан ОУНБ-д AWS-330 нөөц цаг уурын автомат станцыг ашиглана.
- 5.3.4 AWS310, AWS330 цаг уурын автомат станцуудад гэмтэл гарвал ЦУОШГ-ын БОХТЛ-д, MILOS520, MAWS301 цаг уурын автомат станцуудад гэмтэл гарвал ИНУТ-ийн НХНАА-нд хандаж гэмтлийг арилгуулах арга хэмжээг авч ажиллана.
- 5.3.5 Төвийн бүсэд үүл, тунадасны мэдээлэл, шилжилт хөдөлгөөнийг нь тодорхойлоход RC-53C цаг уурын радарын станцыг ашиглана.
- 5.3.6 Үүлний хэлбэр, дээд хил, хурдтай хөгжиж байгаа бөөн үүлний бүс нутаг, галт уулын үнсний бүтээгдэхүүн, өндөр температуртай бүс нутаг, хар салхины (Typhoon) анализ мэдээлэл, үүлний шилжилт хөдөлгөөнийг нь тодорхойлоход HIMAWARICAST хиймэл дагуулын хүлээн авах, боловсруулах системийг ашиглана.
- 5.3.7 Цаг уурын мэдээллийг олж авах, эмхэтгэх, тооцоолох, ашиглах, түгээхэд хэрэглэдэг цахим өгөгдлийг боловсруулдаг бүх тоног төхөөрөмж нь мэдээллийн таарц, нарийвчлал болон тухайн цаг хугацаандаа тохирсон болохыг бататгах шинж чанар, бүтэц, хүчин чадалтай болохыг тоног төхөөрөмж тус бүрийн ажиглалтын зааварт тусгасан байна.
- 5.3.8 Тоног төхөөрөмж бүрийн гүйцэтгэлийг баримтжуулах, түүний техник үйлчилгээ, үйлчилгээ болон бүтээгдэхүүний чанар, хугацаат үзлэг шалгалт, бүртгэлийг Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын ерөнхий зааврын Бүлэг 7 “Тоног төхөөрөмжийн журам”, Бүлэг 10 “Бататгах, хуваарьт үзлэг, шалгалт, хэмжилт тохируулга хийх журам”-аар зохицуулна.
- 5.3.9 Нисэхийн цаг агаарын мэдээ, мэдээллийг харилцагч байгууллагуудад дэлгэцээр, зурган мэдээллээр, цахим үйлчилгээгээр түгээдэг. Эдгээр үйлчилгээнд ашиглагдаж байгаа бүх тоног төхөөрөмжийн жагсаалтыг хавсралт 3-д үзүүлэв.

6. ИНД174.103. (6) ЦАГ УУРЫН МЭДЭЭЛЛИЙГ ГАРГАХАД ЗААВАЛ МӨРДӨХ ШААРДЛАГАТАЙ ШАЛГАЛТЫН ЖУРАМ

6.1 Цаг агаарын бодит болон урьдчилсан мэдээг гаргах

НЦУТ-ийн даргын 2026 онд баталсан интернэт сүлжээний орчинд нислэгт зориулсан цаг уурын мэдээ, мэдээллийг боловсруулан гаргах, өгөгдөл цуглуулах, мэдээлэлд хяналт тавихад “Нислэгийн цаг уурын төвийн сервер, мэдээ дамжуулах системийн программ хангамжийн ажиглалтын заавар”-ыг баримтлан “Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний хангалт” техникийн баримт бичгийн Бүлэг 4, Хавсралт 3, Бүлэг 6, Хавсралт 5, Chapter 7, Хавсралт 6-д заасны дагуу цаг агаарын бодит болон урьдчилсан мэдээг боловсруулан гаргана.

В БҮЛЭГ

1. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВРЫГ ХЯНАХ, НЭМЭЛТ ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ БОЛОН ТҮГЭЭХ

1.1 Хяналт тавих

- 1.1.1 Үйл ажиллагааны зааварт өдөр тутмын үйл ажиллагаа холбогдох журам, зааврууд, аюулгүй ажиллагааны шаардлагуудад нийцэж байгаа эсэхэд АБЧХХ байнгын хяналт тавьж ажиллана.
- 1.1.2 Үйл ажиллагааны зааврын хяналтыг АБЧХХ нь баримт бичгийн хяналт, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд хийгддэг үзлэг шалгалт, төлөвлөгөөг үзлэг шалгалтаар гүйцэтгэнэ.
- 1.1.3 Үйл ажиллагааны зааврын хэрэгжилт, үл тохирлыг АБЧХХ хянахаас гадна төвийн хэлтэс, нэгж бүр өөрсдийн чиг үүрэгт хамааралтай журмуудын хэрэгжилт, үл тохиролд хяналт тавьж ажиллана.

1.2 Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах.

- 1.2.1 Дараах тохиолдлуудад Үйл ажиллагааны зааварт нэмэлт өөрчлөлтүүдийг оруулна. Үүнд:
 - а) Холбогдох ИНД-үүдэд өөрчлөлт орсон;
 - б) ЦУОШГ болон ИНЕГ-аас гаргасан НЦУҮБ-уудын үйл ажиллагаатай холбогдолтой заавар, журмуудад өөрчлөлт орсон;
 - в) Аюулгүй байдалтай холбогдуулан АНАСГ-аас өөрчлөлт оруулахаар санал гаргасан;
 - г) Ерөнхий заавар болон заавал мөрдөх шаардлагатай заавар, журмуудын хооронд үл тохирол үүссэн;
 - д) Аюулгүй ажиллагаа, үйлдвэрлэлийн үр өгөөжийг дээшлүүлэх, үйл ажиллагааг хялбаршуулах зорилгоор НЦУҮБ-уудын өдөр тутмын үйл ажиллагааны зохицуулалтад өөрчлөлт оруулах шаардлага гарсан;
 - е) Төвийн зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлт орсон;
 - ж) Төвийн удирдлагад өөрчлөлт орсон;
 - з) Эрхэлж буй ажил, үйлчилгээний жагсаалтад өөрчлөлт орсон;
- 1.2.2 Албан хаагч нь Үйл ажиллагааны зааварт өөрчлөлт оруулах санал гаргах эрхтэй.
- 1.2.3 Санал гаргагч нь зааварт нэмэлт өөрчлөлт оруулах саналаа дэлгэрэнгүй тайлбарын хамт төвийн даргын зөвлөлд бичгээр гаргаж өгнө.
- 1.2.4 Даргын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж, шийдвэрлэсэн холбогдох өөрчлөлтүүдийг Захиргаа, санхүү, аж ахуйн хэлтсийн дарга бөгөөд хүний нөөцийн менежер оруулна.
- 1.2.5 Зааварт нэмэлт, өөрчлөлтүүдийг оруулж мөрдөж эхлэхээс 7 хоногийн өмнө төвийн салбар, хэлтсүүдэд мэдэгдэнэ.
- 1.2.6 Нэмэлт, өөрчлөлтийг дараах мэдээллийн дагуу оруулна:
 - а) Өөрчлөлтийн дугаар
 - б) Хүчин төгөлдөр болсон огноо
 - в) Өөрчлөлтийн агуулга
 - г) Өөрчлөлт оруулсан тухай
- 1.2.7 “Үйл ажиллагааны заавар”-ын өөрчлөлт орсон хуудас бүрд мөн хүчинтэй хуудасны жагсаалтад өөрчлөлтийн хүчин төгөлдөр болсон огноог тэмдэглэнэ.

1.3 Түгээх

- 1.3.1 Үйл ажиллагааны зааварт хийгдсэн нэмэлт, өөрчлөлтийг бүртгэлд оруулах ажлыг ЗСААХ гүйцэтгэнэ.
- 1.3.2 Зааврын нэмэлт, өөрчлөлтүүдийн дагуу холбогдох бусад бичиг баримтуудад өөрчлөлтүүд хийх ажлыг хэлтэс, нэгж хариуцсан албан тушаалтнууд хийнэ.
- 1.3.3 Батлагдан гарсан нэмэлт, өөрчлөлтийг Ерөнхий зааврын хяналттай хувиуд байгаа хэлтэс, нэгжүүд болон холбогдох албан тушаалтанд бичгээр болон төвийн цахим хуудсаар ЗСААХ түгээнэ.